

СТЕНОГРАМА

засідання Верховної Ради України з питань культури і духовності

29 травня 2019 року

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. ... Рахункової палати, керівники театрів, Інституту музики Глієра.

В нас сьогодні на порядку денному два питання: перше – про лист Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання коштів, передбачених у державному бюджеті на фінансову підтримку національних театрів у 2017 році та за 6 місяців 2018 року; друге – про реформування початкової мистецької освіти; третє – "Різне".

Колеги, хто за такий порядок денний, прошу голосувати. Дякую. Рішення прийнято.

ПОДОЛЯК І.І. ... представник секретаріату "Опозиційного блоку".

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Вибачте. Ми це першим тут напишемо. Добре. Дякую.

Колеги, я хочу надати спочатку слово представнику Рахункової палати для представлення звіту.

Будь ласка.

ГОРБАЧ М.Л. Дякую.

Шановний голову, шановні народні депутати, шановні запрошені на комітет Верховної Ради! Вдячна за можливість надати вам інформацію, яка пов'язана з проведенням аудитом Рахункової палати. Хочу звернути увагу, що відповідальним за цим аудитом був член Рахункової палати Дідик Андрій Миколайович. Мене звати Горбач Маргарита Леонідівна. Я була керівником контрольного заходу цього аудиту. Тому в принципі зі всіма представниками

театрів, а також Міністерства культури ми знайомі, оскільки опрацьовували ці питання.

Хочу відразу звернути увагу, що було перевірено 7 національних театрів, а також Міністерство культури, яке здійснює загальну координацію в цьому напрямку. За результатом аудиту було складено 8 актів, 2 з яких були підписані із зауваженнями, решта ні. Коли ми виходили вже на вихідну позицію щодо опрацювання звіту, то ми в принципі опрацьовували всі спірні питання, які були встановлені Рахунковою палатою і на які наполягали звернути увагу об'єкти аудиту та Міністерство культури. Ми все це узгодили. І коли ми вийшли на фінішну пряму, тобто той матеріал, який лежить перед вами, це вже узгоджений документ, до якого Рахункова палата дійшла спільно з об'єктами перевірки.

Я не знаю, який в мене регламент. Я можу зачитати всі встановлені нами порушення. Тобто можна зачитати основні положення? Просто, я не знаю, на кожному комітеті по-різному. Іноді буває, що 3 хвилини дається для доповіді.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться самі. Так, щоб і члени комітету, і запрошені гості зрозуміли вашу думку, висновок, який ви зробили, і ваші рекомендації.

ГОРБАЧ М.Л. Аудитом встановлено наступне. Загальний обсяг виділеної з державного бюджету фінансової підтримки в 2017 році та першому півріччі 2018 року за бюджетною програмою "Фінансова підтримка національних театрів" становив понад 1 мільярд 400 мільйонів гривень. Це майже чверть від усіх затверджених Мінкультури видатків на культуру і мистецтво. Аудитом встановлено, що національними театрами використано з порушенням бюджетного законодавства на суму 2,3 мільйони гривень, з порушенням законодавства у сфері публічних закупівель – на 3 мільйони

гривень, непродуктивно використано – на 3,4 мільйони гривень, неекономно – 47,2 мільйони гривень, неефективно – 0,2 мільйона гривень.

Міністерством культури не вжито дієвих заходів щодо врахування пропозицій Рахункової палати за результатом попереднього контрольного заходу, який був здійснений у 2016 році. Зокрема із 8 рекомендацій Рахункової палати виконано лише 2. Зокрема наказ Міністерства культури від 2005 року № 745 про упорядкування умов оплати праці працівників культури на основі Єдиної тарифної сітки протягом 2,5 року не приведено у відповідність з вимогами постанови Кабінету Міністрів № 1298. Порядок визначення посад працівників, що забезпечують виконання творчих функцій і мають право отримувати додаткові коефіцієнти підвищення посадових окладів не розроблено, відображення в обліку і звітності національних театрів кількості глядачів, які відвідали виставки на пільгових умовах, не забезпечено. Жодна посадова особа не була притягнена до відповідальності за порушення при плануванні та використанні коштів за попередній період. У результаті порушення і недоліки набули системного характеру, що і підтверджується матеріалами теперішнього аудиту.

Тепер по суті виявлених порушень. Механізм виділення бюджетних коштів, спрямованих на надання державної фінансової підтримки національних театрів, є недосконалим і неефективним, оскільки є річний обсяг, що затверджується Міністерством культури, і доводиться театрам на початку року як бюджетним установам і не залежить від результатів їх поточної діяльності, оскільки протягом року загальний обсяг фінансової підтримки не коригується. При цьому Міністерством культури при визначенні обсягів фінансової підтримки національним театрам не враховується залишок власних коштів театрів на рахунках, відкритих в установах банків, оскільки діючим на сьогодні порядком використання коштів, передбачених державним бюджетом Міністерству культури за

деякими програмами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів № 247, це не передбачено.

У результаті залишків у сумі понад 8 мільйонів гривень станом на 01.01.2017 та в сумі понад 14 мільйонів гривень станом на 01.01.2018 залишилися поза увагою як Міністерства культури, так і Міністерства фінансів, що, в свою чергу, призвело до додаткового навантаження на Державний бюджет.

Крім того, 2 театри: театр імені Лесі Українки та Одеський оперний театр частину власних доходів від 1 до 2,5 мільйона гривень розміщував на депозитних рахунках, що свідчить про їх комерційну діяльність і наявність у театрів вільних готівкових коштів. Зазначу, що, незважаючи на визначене постановою Кабінету Міністрів № 710 зменшення обсягу фінансової підтримки не бюджетних організацій за рахунок бюджетних коштів, її обсяг за бюджетною програмою (яку ми перевіряли) постійно зростає, в той час, як власні доходи театрів використовуються театрами як суб'єктами господарювання на власний розсуд. Наприклад, незважаючи на наявність у Львівському оперному театрі штатного артистичного персоналу, який при цьому не виконують затверджених уточнюючих норм виступів, театром у 2017 році та в першому півріччі 2018 року для виконання партії ролей у виставах, зокрема для участі у виставі "Коли цвіте папороть" неодноразово залучали сторонні солісти опери і балету, художники-постановники та інший персонал за договорами цивільно-правового характеру. Винагорода стороннім фахівцям була виплачена за рахунок власних доходів театру у сумі майже 3 мільйона гривень, що є неефективним, неекономним використанням коштів.

Крім того, відсутність типових штатних нормативів призвело до наявності у штатних розписах театрів значної кількості структурних підрозділів і адміністративного та іншого персоналу, що, у свою чергу, є додатковим навантаженням на державний бюджет. Зокрема на одного

артистичного працівника в театрі Лесі Українки припадає 3,1 штатні одиниці іншого допоміжного персоналу. Це найбільший показник серед усіх театрів.

Для порівняння: у Національній опері України на одного артистичного працівника припадає одна штатна одиниця іншого персоналу, у Львівському оперному театрі - 0,9 штатних одиниць іншого персоналу. Незважаючи на наявність значної кількості вакантних посад станом на 1 січня 2018 року в кількості 292 штатні одиниці, то станом на 1 липня 2018 року в кількості 493 штатних одиниці, що становить 6,4 і 9 відсотків відповідно до загальної кількості посад, Мінкультури не вжило дієвих заходів щодо ініціювання театрами скорочення кількості штатних одиниць, що тривалий час були вакантними. Зазначене призвело до завищення потреби у коштах на виплату заробітної плати і необґрунтованого затвердження на 2017 та перше півріччя 2018 року видатків на вказану мету в сумі понад 92 мільйона гривень та неекономне їх використання в сумі понад 46 мільйонів гривень.

Також Мінкультури за безконтрольності Мінфіну не забезпечило унормування оплати праці артистичного персоналу залежно від участі у виставах. У результаті артист, який 20 разів за рік приймав участь у виставах, і той, хто приймав участь понад 150 разів, отримали майже однакову заробітну плату. Зазначене призводить до зрівняння заробітної плати артистів і не стимулює молодь до творчих здобутків.

Всього національними театрами у 2017 році та першому півріччі 2018 року виплачено заробітної плати з недотриманням норм виступів загалом на суму 3.3 мільйона гривень, що є непродуктивним використанням коштів державної фінансової підтримки. Крім того встановлені факти заниження на стадії планування основних виробничих показників театрів на 2017-2018 роки щодо кількості вистав на 151 та 181 одиниць відповідно, кількості глядачів на 176,5 тисяч і 271 тисячу осіб у порівнянні з фактично досягнутим за минулий рік. Зазначене призводить до їх штучного перевиконання і свідчить про самоусунення Мінкультури від контролю за діяльністю

національних театрів, оскільки виробничі показники формуються на підставі пропозицій самих театрів, тобто доводяться міністерством формально.

Міністерством культури та національними театрами не вживалося достатніх заходів щодо зміцнення матеріально-технічної бази театрів. Протягом 2017 та за 6 місяців 2018 року на вказану мету спрямовано лише 0,4 відсотка бюджетних коштів. У результаті ремонтно-реставраційні роботи на будівлях національних театрів, шість із яких є пам'ятками, не проводилися. Стан пам'яток погіршується, що ставить під загрозу збереження будівель національних театрів і майна.

Матеріально-технічна база національних театрів є зношеною та морально застарілою. Наявне обладнання потребує оновлення інженерно-технічної системи, зношене та енергозатратне. За відсутності належного контролю та ефективних управлінських рішень з боку Мінкультури трьома театрами - Національної опери України, Львівським оперним театром та театром Заньковецької - не оформлені правоустановчі документи на земельні ділянки загальною площею 2,3 тисячі квадратних метрів. Таким чином створені ризики втрати державного майна як у вигляді будівель, так і у вигляді земельних ділянок.

Зазначу, що процедура надання дозволів виїзду за кордон, у тому числі для проведення гастрольних заходів, була формальною, оскільки дозволи у своїй більшості надавалися Мінкультури після виїзду артистів театрів за кордон. На сьогодні в державі відсутня ефективна система управління гастрольними заходами, що не сприяє створенню належних умов для впровадження та розвитку творчих здобутків національних та державних театрів шляхом проведення гастрольних заходів.

Ще кілька важливих питань, на які я хотіла би звернути увагу. Чотири національні театри – Національна опера, театр імені Івана Франка, театр Лесі Українки та Одеський оперний театр – зареєстровані в органах Державної фіскальної служби як платники усіх податків, у тому числі і податку на

прибуток. Інші три національні театри – театр Заньковецької, Харківський та Львівський оперні театри – прийнято рішення про включення їх до реєстру неприбуткових організацій за ознакою неприбутковості 0031 "Бюджетні установи". Тобто є протиріччя між існуючим правовим визначенням статусу та фактичною діяльністю національних театрів.

Зазначу, що два із семи національних театрів – Львівський та Одеський оперні театри – є державними закладами, організаціями культури, інші п'ять – державними підприємствами. При цьому різниці у наданні фінансової підтримки між державними підприємствами і державними установами на сьогодні не існує. Всі національні театри працюють відповідно до затвердженого Мінкультури фінансового плану.

Таким чином результати нинішнього аудиту дають підстави стверджувати, що діюча на сьогодні система надання театрам державної фінансової підтримки у розмірі до 87 відсотків валового доходу, з якої понад 95 відсотків становлять видатки на заробітну плату з нарахуваннями, є неефективною і не стимулює театри до збільшення власних надходжень. Питома вага власних доходів театрів у загальних доходах театрів у 2017 році становила 18,2 відсотка, за перше півріччя 2018 року 20 відсотків. Фактично відбувається утримання національних театрів, які у більшості своїй є державними підприємствами. Розмір фінансової підтримки не залежить як від ефективності роботи театрів, так і від участі артистів у виставах. Зазначене свідчить про формальне затвердження мети бюджетної програми "Забезпечення естетичних потреб населення" та не відповідає європейським принципам розвитку культурних закладів.

Закордонний досвід свідчить, що розмір державних гарантій безпосередньо залежить від результатів праці акторів та кількості проданих квитків. За відсутності ефективності і своєчасних управлінських рішень Мінкультури щодо формування, реалізації державної політики в галузі театру і театральної справи та управлінні об'єктами державної власності покладені

обов'язки щодо збереження державного майна у зазначеній сфері належним чином не виконувалось, зміцнення матеріально-технічної бази національних театрів за рахунок коштів фінансової підтримки не відбувалось. Через відсутність видатків розвитку ремонтно-реставраційні роботи приміщень театрів не проводилося. Існують ризики щодо збереження будівель національних театрів, які у більшості своїй є пам'ятками історії та архітектури національного і місцевого значення. Таким чином задекларовані законодавцем принципи розвитку театрів не виконувалися.

Під час проведення контрольного заходу складено два протоколи щодо адміністративного правопорушення, визначеного статтею 164 прим.12 щодо порушення бюджетного законодавства, а також один протокол щодо адміністративного правопорушення, визначеного статтею 164 прим.14 щодо порушення законодавства у сфері публічних закупівель. За результатами проведеного аудиту Рахунковою палатою Міністерству культури надані чіткі і конкретні пропозиції щодо удосконалення роботи міністерства. Звіт направлено Верховній Раді, Кабінету Міністрів та Міністерству культури України. Звіт, а також рішення Рахункової палати за результатом цього аудиту оприлюднено на офіційному сайті Рахункової палати.

В принципі, у рішенні, яке розміщено, я просто, щоб не відволікати додатково ваш час, у рішення і звіті, які оприлюднено на сайті Рахункової палати, виписані конкретні всі ті пропозиції, які надала Рахункова палата за результатом зазначеного аудиту.

Нами вже отримано відповідне доручення від Кабінету Міністрів, яким воно надавало доручення Міністерству культури вжити відповідні заходи. Отримано лист від Міністерства культури щодо тих заходів, які ними зараз здійснюються. І я так думаю, що, в принципі, про результати, які на сьогоднішній день здійснює Міністерство культури, воно зможе вам окремо додатково розповісти.

Дякую за увагу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Колеги, у кого є запитання?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. А можна запитання?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Зараз моєму колезі, а потім надамо вам слово.

ПОДОЛЯК І.І. У мене є уточнення. Не всі національні театри є підприємствами, правильно я зрозуміла?

ГОРБАЧ М.Л. Так, так.

ПОДОЛЯК І.І. Три національних не є підприємствами, а є бюджетними установами.

ГОРБАЧ М.Л. Да.

ПОДОЛЯК І.І. А скажіть, будь ласка, так, для загального розвитку, а в чому ви бачите порушення, якщо театр власні кошти, наприклад, ну ви казали, там, Одеський, ще якийсь, розміщує на депозитах у банку на якийсь певний період під відсотки?

ГОРБАЧ М.Л. Ми зазначали, що це не є порушенням. Це просто йде додаткове, як би, відволікання бюджетних коштів. Тобто у театру є власні кошти, да?

ПОДОЛЯК І.І. Тобто це не є порушення?

ГОРБАЧ М.Л. Ні, ні, ні. Просто ми це зафіксували, ми це побачили, ми показали.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Якщо вони додатково собі заробляють, хай заробляють.

ПОДОЛЯК І.І. *(Без мікрофону)* ...тому це потім треба, там, мати кошти І є певний період, коли просто не використовуються. То там може наростати якийсь відсоток і так далі.

І я ще хотіла запитати у вас ось про що. Там ви згадували і це є у звіті, що у різних театрах на обслуговування, грубо кажучи, одного артиста є різна кількість допоміжного персоналу.

ГОРБАЧ М.Л. Обслуговуючого.

ПОДОЛЯК І.І. В якомусь театрі, наприклад, в театрі Лесі Українки це три особи, в якомусь театрі це 0,9 або одна особа. А ви враховували специфіку, власне, роботи в театрі? Що я маю на увазі? Ну, наприклад, якщо це оперний театр, наприклад, так? Є соліст і в нього мусить бути концертмейстер. Так? Часто один концертмейстер, наприклад, обслуговує кілька солістів. Ну, воно так є. Немає, що один соліст і коло нього прикріплений один концертмейстер. І якщо в одному театрі до одного артиста прикріплено троє, то чому ви оцінили, що це неефективно? На якій підставі, умовно кажучи?

ГОРБАЧ М.Л. Дивіться, під час здійснення аудиту на кожному об'єкті аудиту ми дуже тісно співпрацювали з кожним театром. І коли ми встановлювали певні факти, ми узгоджували всі ці моменти з керівництвом, з адміністрацією. Тобто ми побачили це як проблему, скажемо так. Знову ж

таки, ми ж не кажемо, що це кримінальна відповідальність і що це порушення...

ПОДОЛЯК І.І. Ні, ні.

ГОРБАЧ М.Л. Просто ми побачили таку проблему і ми про неї повідомили і зазначили. Дійсно, в театрах взагалі культурна сфера має настільки багато особливостей, як ніде в іншій сфері.

ПОДОЛЯК І.І. Я ще кінцево хотіла б лише зробити одне таке зауваження, ніби, для вас, бо вказуєте, там, в кінці, що, як показує міжнародний досвід і міжнародна практика, показниками ефективності роботи театрів є що там? Кількість проданих квитків і кількість поставлених вистав. То я просто хочу вам сказати на майбутнє, щоб ви поділилися цим сакральним знанням зі своїми колегами, що не тільки цих два показники є ознаками (я так жартую), є ознаками ефективності роботи театрів, тому що якщо брати до уваги лише кількісні показники, а саме: кількість вистав і кількість проданих білетів, тоді у нас всі театри перетворяться в кабаре – розумієте! – не буде ні розвитку сучасної драматургії, не буде ні розвитку соціальної драми, не буде ні розвитку сучасної опери і так далі. Тому ці показники в світі: в Європі, в Америці, в Японії, ці кількісні показники, їх є значно більше. Просто це треба мати на увазі.

Це просто вам, бо тут більше запитань до Міністерства культури як до інституції, яка формує політику, власне, в цьому напрямку.

Дякую.

Може, в когось ще якісь питання?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Будь ласка.

Лесюк Я.В. Будь ласка, ще раз, для загального розвитку, скільки національних театрів взагалі в Україні? Три, ви сказали, від яких ... *(нерозбірливо)* і чому саме ... Чим ви це поясните?

ПОДОЛЯК І.І. Це не до них.

Лесюк Я.В. Перелік дайте, будь ласка, цих трьох. І скільки всього національних театрів.

ГОРБАЧ М.Л. Дивіться, чотири національних... Значить так, Національна опера, театр імені Франка, театр Лесі Українки та Одеський театр зареєстровані як платники усіх податків. А три національних: Заньковецької, Харківський і Львівський ...

ПОДОЛЯК І.І. Чекайте, бюджетними установами є які? Пошукайте.

Одеський, Заньковецької і Харківський – є неприбутковими, є бюджетними установами...

Рибачук Ю.А.. Харківський є державним підприємством.

ГОРБАЧ М.Л. Дивіться, Львівський та Одеський оперний є державними закладами, організаціями. Інші п'ять – державні підприємства. Тобто Львівський і Одеський – це заклади, а решта – підприємства.

_____. ... *(не чути)* Якщо ви питаєте про загальну кількість...

ПОДОЛЯК І.І. Ми розуміємо. І ми розуміємо те, що ...

Лесюк Я.В. ... *(нерозбірливо)* є підприємствами, а ... бюджетними установами. З чим це пов'язано?

ПОДОЛЯК І.І. Ми повинні з вами пам'ятати, що станом на сьогоднішній день, це ж перевірка за 2017-2018, а на сьогоднішній день кількість національних театрів є більша вже. Тому що "національного" присвоїли Дніпропетровському.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тобто є державні, а є статус "національні", це не одне і те саме. Ми говоримо зараз про державні театри, які мають різну форму структуру власності: одні є підприємствами, інші є закладами. Статус "національного" присвоюється так само театрам, які не є державними, є комунальними, обласної ради чи міської ради.

ЛЕСЮК Я.В. Все-таки з чим це пов'язано?

ПОДОЛЯК І.І. Це до Міністерства культури питання.

СЛЕНСЬКИЙ В.Є. А Міністерство культури, коли буде мати слово, то нехай скаже.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поясніть колезі, будь ласка.

РИБАЧУК Ю.А. Театри можуть мати різну організаційно-правову форму своєї діяльності. І одна, і інша є легітимними.

І як уже сказала Маргарита Леонідівна, різні форми організаційно-правові – це не є порушенням законодавства. Всі театри діють відповідно до чинного законодавства, кому як зручніше.

ЛЕСЮК Я.В. По суті ніякої логіки немає. Тобто ... *(не чути, без мікрофону)*

_____. Ідеться не про логіку, ідеться не про спільну "гребінку", що всі мають відповідати якомусь єдиному стандарту театрів, а кожен театр є своєрідним, самостійним і має право визначати свою організаційно-правову форму діяльності.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Це трошки не так. Це ж державні театри. Тобто в міністерства має бути політика найкращого забезпечення діяльності театрів.

РИБАЧУК Ю.А. Як організаційно-правова форма може вплинути на те, про що ви говорите, Миколо Леонідовичу?

ПОДОЛЯК І.І. Наприклад, якісь театри, які є підприємства, вони можуть розміщувати свої вільні кошти і отримувати прибутки, а які є бюджетними установами, вони не можуть цього робити. Так?

РИБАЧУК Ю.А. Я вважаю, що театри мають право самостійно вирішувати, як їм вигідніше в цих умовах.

ПОДОЛЯК І.І. Але які театри є ефективніші: чи ті, які є підприємствами, чи ті, які є державними бюджетними установами?

РИБАЧУК Ю.А. Рахункова палата оцінює з точки зору ефективності використання бюджетних коштів. Правда? Так. А ефективність діяльності театрів – це трішки інша все ж таки площина. І, так, справді, ми теж на це дивимося. І, власне, Рахункова палата відзначає в своєму звіті, що за останні

роки збільшується кількість вистав, які ставлять театри, збільшується кількість глядачів.

ПОДОЛЯК І.І. Тобто ці міжнародні показники, вони...

РИБАЧУК Ю.А. Вони зростають.

ПОДОЛЯК І.І. Чудесно.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, все ж таки логіка в тому, що засновник, тобто держава, яку представляє Міністерство культури, має рекомендувати театрам, які є державними, найефективнішу структуру і форму управління. Це якраз справа міністерства. Міністерство може сказати, що одному вигідно так, другому - так. Але в цьому має бути якась логіка і міністерство має пояснювати.

Будь ласка.

ЗАХАРЕВИЧ М.В. Державне підприємство утворилося в театрах ще при Радянському Союзі, в 1989 році всі театри України стали в нових умовах господарювання, був експеримент, а потім нові умови, театри стали підприємствами.

Цей закон діяв, на підставі рішення Верховної Ради від 2001 року нормативні акти Радянського Союзу діяли до прийняття закону України. В 2005 році був прийнятий Закон про театри і театральну справу в Україні і згідно цього закону театри мають право, визначившись в статуті, погодженому з Міністерством культури...

Як на мій погляд, театр Франка вже 25 років є підприємством, і це вигідно для держави і вигідно для глядачів театру, але дуже не вигідно для керівника театру. Чому? Тому що бюджетна організація, яка фінансується

через казначейство, подається кошторис туди, і далі всі видатки йдуть по кошторису, і всі кошти в кінці року утримуються, обнуляються рахунки і починається все спочатку.

Що таке підприємство? Підприємство – це та організація, яка обслуговує глядачів, і глядачі не можуть сплачувати за квитки суму...

Я зробив аналіз сьогодні. За цей час цього року в нас середня собівартість квитка буде 777 гривень. Якщо максимальна вартість квитка буде 1500, звичайно, глядач не може купити цього. І тому Мінфін, Володимир Макарович там був заступником міністра, вони ввели субсидії, які йшли раніше на покриття збитків, ввели в доходну частину. І таким чином підприємства стали прибутковими. Тобто вони мають право на формування прибутку. Але тут є дуже складне питання: чи показувати ці прибутки, чи ні. Якщо показувати прибутки, Рахункова палата або інші перевіряючі органи ставлять питання зниження цього...

ПОДОЛЯК І.І. Зниження чого?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дотацій.

ЗАХАРЕВИЧ М.В. А тут же... Ну, у нас сьогодні йде так само, як оце їздять у тролейбусах люди, і держава покриває дотацією місту і так далі. І така саме ситуація. І це зробило Міністерство фінансів. Ми були категорично проти. Я в той час працював у Міністра культури, я категорично виступав проти цієї системи, але Міністерство фінансів наполягало на той час. Ця система існує до цих пір. Тому державні підприємства...

Я тут хочу подякувати Рахунковій палаті. От бачите, оцей акт, я взяв його з собою, написаний по нашому театру, але жодного питання, про яке сьогодні говорилося в акті, тут немає. Я дякую їм, вони зробили повний аудит досить професійно. Прізвище Монастенко Наталя Іванівна, і дуже

професійно. І всі документи, які треба було їй показати, у мене вони є, оформлені в нормальному плані.

Але коли я почитав, у свій час нас Міністерство культури ознайомило з актом, який ішов по всій галузі, то в мене виникло дуже багато питань. Я їх сьогодні всі записав собі, щоб сказати, що є питання, які визначені чинним законодавством, які трактуються всупереч чинному законодавству. Наприклад, норми виступів артистів, і як табелюється артист, за що йому сплачуються гроші.

Що артист робить в театрі взагалі? Він проводить тренажі, він проводить репетиції, він їде на виїзд, він грає вистави. І у нього, згідно правил внутрішнього трудового розпорядку, у нього сумований облік робочого часу – 40 годин на тиждень. Тому що якщо він поїхав на виїзду, наприклад, у Черкаси і назад, він в дорозі буде 15 годин і це все входить у робочий час. Я не мушу йому сказати: ти зіграв оту виставу, тобі галочку поставити. Але норми є, але інші, і там написано чорним по білому: охоронні норми. Що таке "охоронні норми"? Охоронні норми – це якщо артист зіграє замість 12 вистав, які норма дозволяє зіграти, він зіграє 15, а я як керівник повинен йому за 3 заплатити зверх зарплати. Ми цього не допускаємо, але табелювання йде робочого часу з урахуванням використання робочого часу на місці. Я не можу це змінити. Тому норми виробничі і норми охорони – це дві великі різниці.

І ці виробничі норми, вони є необов'язковими до виконання в повному об'ємі. Я розумію Рахункову палату, коли кажуть, що зібрали або жодної в місяць, або одну в місяць. Це зрозуміло, що мало працює людина, але коли вона зіграла 4, а їй треба 8 зіграти, можна сказати, що вона не виконала норму, тому що вона 40 годин відпрацювала. Без репетиції вистави ж не можна зробити. Ні в оперному, ні в драматичному, ні в будь-якому іншому театрі цього не може бути. І таких питань є досить багато.

І дуже багато питань у цьому загальному акті, підхід як до бюджетної організації. Оте перше, що я казав, що треба вилучити кошти, то тоді питання: як же ремонтувати? Міністерство культури дійсно не фінансує, у них немає по бюджетному розпису коштів на ремонт. Тоді ми за рахунок власних коштів і ремонтуємо. Для того, щоб за рахунок власних коштів поремонтувати, треба відмінити репетиції, вистави. ... *(Не чути)* Ми нарощуємо. В нас, правда, кожен рік більша питома вага: на 50, на 70 вистав. І глядачів так само – на тисячі більше.

... *(Не чути)* 100-річчя. Я мушу на 3 місяці стати на ремонт. Інакше, як же я буду проводити те 100-річчя? Значить я виходжу до Міністерства культури з проханням скоригувати показники. Бо в минулому році я не знав, чи дадуть мені кошти, чи не дадуть, будуть в мене кошти на ремонт чи не будуть. Зараз я знаю. Я звертаюся з листом до Міністерства культури, прошу скоригувати показники у зв'язку з проведенням ремонту.

Я ще хочу сказати. Рахункова, звичайно, всього не бачить, але за всі роки, які я тут працюю, біля 30 мільйонів коштів, залучених з позабюджетних джерел, використано на будівництво ... *(нерозб.)* сцени, на реконструкцію театру.

ПОДОЛЯК І.І. Це правда.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ви маєте на увазі, це спонсорські кошти?

ЗАХАРЕВИЧ М.В.. Спонсорські кошти.

У 1989 році був написаний наказ про благочинні організації і благочинність.

ПОДОЛЯК І.І. Вже закон є давно.

ЗАХАРЕВИЧ М.В. Я його й писав, чесне слово. А Міністерство фінансів повикреслювало все звідтіля те, що там повинно бути. Я вивчив закордонний досвід. Я зараз тільки повернуся з Угорщини, були гастролі, і я в них розпитав про все, що в них робиться. Кількість місць однакова, вартість квитків, можете перевірити, один в один, як і в нас. Тому що ми робили, ну, такий експеримент: підвищували до 700 гривень за квиток - зразу глядачів більше ніж наполовину, і коштів менше; потім спустилися до 500 – трошки більше, але дуже мало, значно менше ніж наші квитки на сьогоднішній день, які максимально 400 гривень. І тому, виходячи з цього, ми не можемо заробляти, щоб покрити свої збитки. Для того щоб покрити збитки, треба продавати квитки максимальною вартістю 1,5 тисячі. Ну, 1,5 тисячі можна продати на одну виставу, якщо приїде хтось з гастролерів, там зірка якась, її знають, англійський театр або що. На наші вистави, репертуарний театр, репертуарний, не можна продавати за такими цінами. Але хочу сказати, можу й похвалитися, що в нашому театрі на сьогоднішній день збільшилося за два останніх роки фактично до 87 відсотків завантаження залу або 72. Тобто в цей період, коли йде війна, коли люди бідують, вони куди йдуть за розрадою? В театри.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. В ресторан.

ЗАХАРЕВИЧ М.В.. Ну, у кого є багато грошей, той в театр не ходить.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Казино найбільше заробляє в часи кризи.

ЗАХАРЕВИЧ М.В. Тому, виходячи з цього, я хотів би сказати, що треба розібратися, чи ми є бюджетними організаціями, тоді підхід правильний Чи ми є госпрозрахунковими організаціями? Тоді як же вилучати у нас згідно Господарського кодексу, як же вилучати у нас залишки

коштів з рахунку? Це здається помилкою. Ну, як я це розумію. Може, Рахункова не так розуміє. І таких питань в мене багато є. Я їх от всі записав.

ПОДОЛЯК І.І. Дасте це?

ЗАХАРЕВИЧ М.В. Я вам віддам. Я можу його зачитати зараз чи ви самі зачитаете? Але вони всі тут описані. Те, що неправильно, трактується законодавством. Я розумію Рахункову палату, їй треба найти кошти десь для того, щоб зекономити, і це правильна позиція. Ми самі шукаємо можливість зекономити, щоб у нас були кошти на господарську діяльність.

От на сьогоднішній день я вам скажу таким чином: ми продаємо квитки наперед на 4 місяці. Ну, ви можете побачити самі в Інтернеті. Чому ми продаємо квитки наперед на 4 місяці? Для того щоб у нас обігові кошти на рахунку були постійно, які можна використати в потрібний період. Зараз ми продаємо на вересень місяць. Ще нема вересня місяця. Але в літній період вони нам дуже потрібні, бо на ремонт потрібно. Я їх використаю. І тоді буду накопичувати кошти з вересня по Новий рік, для того щоб закрити нормально літо.

На сьогоднішній день по доходам перевиконання 128%, на глядача 115%. Зараз їдемо на гастролі.

І ще хочу сказати, ми повинні, на мій погляд, я дуже люблю свій театр, я дуже турбуюсь за його майбутнє, але зараз приїхали ми з Угорщини.

ПОДОЛЯК І.І. Будапешта.

ЗАХАРЕВИЧ М.В. І там поряд з нами працювали Берлінський брехтівський театр, Лондонський театр, Празький театр, Словацький театр, Каунаський театр і ми. Так от, зараз їде з Угорщини група, щоб зняти фільм про наш театр, бо ми там були першими серед європейських театрів,

показавши дві вистави. Це правда, це я не брешу. От вони зараз приїжджають до мене.

Тому, виходячи з цього, ми все робимо для того, разом з Рахунковою, я ще раз підкреслюю, я дякую їм за аудит, вони у нас зробили, вивернули все, що можна було. І я навіть не писав заперечень, тому що там 2 зауваження є, які ми взяли до виконання і зробимо все. Люди, які приходять до нас з малозабезпечених сімей, інваліди, переселенці і так далі. Як ви думаєте, ми за рік таких людей приймаємо 28 тисяч.

ПОДОЛЯК І.І. Вони у вас пораховані?

ЗАХАРЕВИЧ М.В. Так.

Це цілий рік ми працюємо, цілий місяць ми працюємо безкоштовно практично. Якби ми їх обрахували і взяли в план заповнення залу (ми їх не беремо в план заповнення залу), якби взяли, бо не буде сходитися з коштами, тоді у нас завантаження залу 95 відсотків. Ось така ситуація.

Тому, я ще раз підкреслюю, щоб ніхто не ображався, щоб Рахункова палата не ображалася, я просто знаю, що у мене були дуже професійні люди, вони все подивилися, я їм всі підклав документи, вони подивилися, побачили, що це в межах чинного законодавства, і погодилися.

Дякую вам.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Добре. Дякую.

Будь ласка, Ірино Ігорівно.

ПОДОЛЯК І.І. Я маю питання до Міністерства культури, до пана Юрія. Скажіть, будь ласка, просто ви згадали гастролі тут, ось тут і до вас буде запитання, але пригадайте мені, які зараз добові на гастролі?

ЗАХАРЕВИЧ М.В. 60 гривень, але ми доплачуємо до 100 гривень. Це дуже мало.

ПОДОЛЯК І.І. У мене запитання до Міністерства культури України. Справа в тому, що ці добові 60 гривень, ну, ми розуміємо, що просто якась цифра, яка прилетіла з космосу до нас, так? Це нереальна цифра навіть у межах України, тому що навіть коли до нас приїжджають люди, яких ми запрошуємо до себе чи з гастроллями, чи з чим за наш кошт, то ми, наприклад, теж іноземцям, які приїжджають до нас, маємо оплачувати 60 гривень добових, умовно кажучи, на їжу. Ми дуже добре всі розуміємо, що ця сума, тобто Міністерством фінансів затверджена або постановою Кабінету Міністрів, або ще яким-небудь чином. Мене цікавить конкретно одна річ. Чому впродовж всіх цих років, які минули, не було жодних дій результативних Міністерства культури, щоб цю норму змінити? Це перше питання (можете собі зазначити).

Тепер друге питання. Міністерство культури постійно впродовж всіх років говорило нам таке: ми не маємо можливості фінансувати з Державного бюджету реставрацію пам'яток, якими є нашими установами, що є іншою проблемою, яку я зараз... Тому що є така можливість, просто треба постанову Кабінету Міністрів зробити і бюджетну програму, а це інше питання. Натомість багато з національних театрів, як уже було зазначено, є пам'ятками національного значення, і Міністерство культури не те, що має повне право, має обов'язок фінансувати реставраційні роботи там, де вони потрібні. Зокрема я можу привести приклад, який теж всім відомий, наприклад, стан театру Заньковецької всі знають, кожного року там кидаються якісь мільйони, і не видно ні за ними, ні перед ними, коротше кажучи, ситуація не дуже добра є там. А таких театрів, я думаю, є багато.

Я вже не говорю про оперний театр у Харкові. Це так, як в театрі Франка або в оперному театрі віддали би чверть приміщень під кіоски,

вибачте, під майки, під кафешки вонючі і під Бог зна що. Це вже давно, це ж не перший рік таке в Харківському оперному театрі. І в мене питання: пояснення, що Міністерство культури нічого не може зробити, це просто-напросто не пояснення. Я би хотіла знати, яка ситуація конкретно з Харківським оперним театром як цілісним майновим комплексом, зважаючи на те, що існує постанова Кабміну, щоб його передали в державну власність. Це друге було.

Третє питання, яке я маю. Я розумію, що тут присутні директори національних театрів. Статус національного надається також за те, що театр – чи драматичний, чи мелодраматичний, чи оперний – є своєрідним хабом. Цього немає в законі чітко зазначено, але мають допомагати театрам й інших рівнів методологічно, якимось підвищувати рівень і так далі. Ну має бути хабом. Ми знаємо, що таке хаб, так?

Наприклад, бухгалтер в національному театрі і бухгалтер в комунальному театрі (я говорю про технічних працівників, не про артистичний склад, бо це окрема категорія), вони отримують різну зарплату. І це вже не перший звіт Рахункової палати, і не другий, підозрюю, де це було вказано. Якщо оцінка діяльності артистичного персоналу ще може мотивуватися, тільки артистичного, не адміністративного і не технічного, і не допоміжного, тому що статус дається за таланти, за талановитість, то чому бухгалтер в комунальному івано-франківському театрі має отримувати за свою роботу 5 тисяч гривень, а бухгалтер в національному театрі державної форми власності має отримувати 40 тисяч гривень за ту саму роботу? Ну, умовно. Не 40 тисяч, я не знаю, скільки у вас вони отримують, це інше питання.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. 12 тисяч.

ПОДОЛЯК І.І. Ну в когось 12, в когось 15, в когось доплати, в когось, вибачте, 40. Це по-різному. Але це не до порівняння з тим, що отримує завгосп, перепошую, в комунальному театрі і що отримує бухгалтер в комунальному театрі. Це до порівняння є, це порушення базових прав людини, так?

Тому в мене запитання до Міністерства культури: чому так є?

РИБАЧУК Ю.А. Михайло Олексійович мені допоможе. Але, Ірино Ігорівно, я на три з чотирьох ваших запитань готовий відповісти.

З приводу добових. По-перше, не Мінкультури встановлює ці добові, ви розумієте. Ми, навпаки, були б щасливі якби нам вдалося для театрів якось підвищувати ці показники. Ми взагалі боремося з Мінфіном за те, щоб ці добові можна було оплачувати не тільки акторам, які приїжджають на гастролі, а й експертам, які прибувають до нас на конференції, нашим експертам, які беруть участь в різних конференціях. Взагалі, ідеться про те, щоб мати право сплачувати експертам за їхню роботу, і ця боротьба іноді була успішною, а, як правило, не дуже, тобто доводиться дуже багато переконувати, зокрема митців, які нам говорять про те, що чинним законодавством це робити заборонено.

З приводу Харкова. Справді ситуація достатньо складна з цим приміщенням, тому що приміщення велике, і різні його частини знаходяться в різній власності і вже давним-давно існує постанова про те, що його... І неодноразово Міністерство культури, в тому числі я і міністр культури, зустрічаючись з губернатором Харківщини, неодноразово порушували це питання. На якомусь рівні це блокується і от буквально два, здається, тижні тому, Павло Миколайович не дасть мені збрехати, в нас була спеціальна нарада в Міністерстві культури України з цього приводу, тому що ми хочемо домогтись, щоб ця постанова 2012 року урядова, все-таки була виконана. І тут багато чого залежить і від керівництва театру в тому числі. Вони мали

провести аудит тих приміщень, які ще зараз, які не є в приватній власності, а є в комунальній, і ми будемо через, я так розумію, в судовому порядку домагатись, після проведення цього аудиту, вимагати виконання цієї постанови. Тобто сподіваємось, що це питання нам все-таки вдасться вирішити.

З приводу статусів національних. Ви прекрасно розумієте, що статус національного безпосередньо не тягне за собою підвищення заробітних плат працівників театрів, хоча багато хто з керівників театрів, ми про це на останній нараді, Всеукраїнській нараді керівників театрів, яка ось буквально кілька днів тому відбулась в Херсоні, ми про це говорили, що справді цього року три театри отримали статус національного, але сам по собі статус не тягне за собою підвищення зарплати. Органи місцевого самоврядування домагаються цього, тому що для них є це підставою збільшити фінансування, але в нас є випадки, коли навіть за статус академічного відповідні коефіцієнти місцева влада не сплачує.

Тому чому так відбувається, що в одному театрі, франківському, який, до речі, національний, і в театрі Франка чи Лесі Українки різні зарплати отримують однакові категорії працівників, можливо це пояснить Михайло Васильович.

ЗАХАРЕВИЧ М.В. Я думаю, що всі в своїй роботі користуються законами, підзаконними актами і в положенні "національний театр" актів Президента України в 1994 році, в 1995 році там написано слово "колектив". Визначення колективу, воно говорить про те, що бухгалтери і прибиральниці є членами колективу.

І тому на підставі цього була видана постанова Кабінету Міністрів з тарифними розрядами. Тому виконуючи ці документи, і останнім чином 6 березня 2019 року постановою № 179 про внесення змін до пункту 1

постанови Кабінету Міністрів від 3 квітня 1996 року, там всі ці питання визначені, врегульовані.

Тому ось так виключно законна і підзаконна база дає...

ПОДОЛЯК І.І. Ні, у мене ж не до вас питання.

ЗАХАРЕВИЧ М.В. Але можна сказати ще? В свій час стояло питання про підняття заробітної плати у комунальних закладах культури. Я в той час перебував в одній з комісій Міністерства культури. Було внесено пропозицію, щоб дати можливість місцевим органам влади піднімати з коефіцієнтом 2 зарплати для всіх категорій працівників театрів. І коли місцеві органи влади надавали довідку, що вони готові фінансувати, що у них достатньо фінансових ресурсів, в такому випадку присвоювалося, зважаючи на певні досягнення творчі, звання академічного, для того щоб підняти зарплату на рівні комунальної підпорядкованості.

Але, на превеликий жаль, на сьогоднішній день навіть національні колективи, вони теж мають можливість підняти. Ну, ті, які не підпорядковані міністерству. Вони мають можливість підняти зарплату в рівень з коефіцієнтом національних колективів. Але вони всі стверджують, що у них немає такої можливості. В бюджеті державному теж немає можливості утримувати всі національні театри, тому що в Указі Президента сказано, що національними можуть бути тільки театри державного підпорядкування. Але останнім часом на рівні керівних органів держави було прийнято кілька указів і про присвоєння комунальним закладам культури. Вони при цьому давали згоду підвищити заробітну платню до рівня національних закладів. В такому випадку Міністерство культури... Я знаю, тому що я спілкуюся з Юрієм Анатолійовичем, з міністром і якийсь маю досвід в цьому питанні, тому ми радимося по якимось питанням.

Таким чином на сьогоднішній день, коли такі права фінансові дані областям, районам, містам і так далі, вони мають можливість підняти ці зарплати до рівня... Володіючи якоюсь інформацією про наявність коштів на бюджетних рахунках, ну наприклад в Вінниці, я просто знаю це... Про Вінницю чому знаю? Тому що директор театру це сказав, я від нього маю інформацію. Вони мають можливість підняти. Але їм ще не надали...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колеги!..

ПОДОЛЯК І.І. В кожному райцентрі буде театр національний.

ЗАХАРЕВИЧ М.В. Ну, так.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Ми цього прагнемо і мріємо про це.

ЗАХАРЕВИЧ М.В. Це ж не міністерство робить, це хтось інший робить, я не знаю.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колеги, дивіться, хочу, щоб ми підходили до завершення цієї частини. Ну, це не предмет цього обговорення, але очевидно, що має бути певна політика Міністерства культури, яка би, в принципі, мала би проявитися в законодавчій ініціативі. І це трошки і наш борг, бо ми теж могли це розглянути щодо зміни актуалізації законодавства, яке зараз існує, в тому числі законодавство, яке стосується благодійної діяльності, для того щоб ми розуміли... Що таке театр? Театр – це, за великим рахунком, неприбуткова організація. Госпрозрахункова, самостійна, але не прибуткова. Це не підприємство, це не установа, це, за великим рахунком.

ПОДОЛЯК І.І. Неприбуткове підприємство.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну, це неприбуткове підприємство або неприбуткова організація, яка, для того щоб заробляти, може залучати будь-які кошти, класти кошти на депозити. А держава або інші органи влади і комунальні, якщо вони вважають за потрібне підтримувати культуру в своїй країні чи в своєму районі, можуть ставити перед нею завдання, додатково дофінансовувати ці завдання, якщо економічної діяльності підприємства для цього не вистачає, призначати керівника і проводити аудит його діяльності. За великим рахунком, це мало б бути так. І очевидно, що, якщо, між іншим, у багатьох країнах є випадки, коли засновниками театрів можуть бути і громадські організації і держава разом; і можуть бути і органи місцевого самоврядування і держава разом, можуть разом фінансувати. Навіть у Польщі, я вам скажу, у багатьох країнах.

ПОДОЛЯК І.І. Там всіх фінансують, бо там в принципі фінансування простіше, легше.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Звичайно. І звичайно, що було б непогано, ми розуміємо, що ми переломі влади знаходимося, але було б непогано, щоб держава в особі Міністерства культури мала б якусь зрозумілу політику щодо всіх цих організацій, яка була б задекларована і проявилася в законодавчій ініціативі. Це, мені здається, нормально було б.

Колеги, я пропоную зараз взяти до відома звіт Рахункової палати і перейти до наступного питання.

Якісь інші пропозиції є?

ПОДОЛЯК І.І. Ні. Я ще маю тільки запитання до представника...

ДМИТРИЄВА Т.П. *(не чути)* ... Лесі Українки.

ПОДОЛЯК І.І. Ви заступник директора?

ДМИТРИЄВА Т.П. Так, заступник директора.

ПОДОЛЯК І.І. Я переживаю дуже про ваш театр просто, хвилююся. Щиро вам кажу. І я би просто вас просила дуже так позапротокольно, щоб ви у себе в театрі подумали про те, можливо, вам потрібно закупити обладнання для перекладу на українську.

ДМИТРИЄВА Т.П. Мы об этом уже думаем.

ПОДОЛЯК І.І. Чудово. Дуже дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колеги, хто за те, щоб взяти до відома звіт Рахункової палати? Прошу голосувати. Дякую. Рішення прийнято.

Дякую вам.

Ми переходимо зараз до наступного питання.

Обговорюємо ситуацію з початковою мистецькою освітою. Кого ми заслуховуємо?

ФОМЕНКО С.В. Міністерство культури.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Будь ласка.

ФОМЕНКО С.В. Дуже дякую. Дякую, що запросили.

Насправді, якщо говорити про реформування, яке відбувається в цій галузі, воно почалося не сьогодні, а в 2017 році. Було прийнято новий Закон "Про освіту". І ми вважаємо, що дуже важливим в цьому законі стало те, що

мистецька освіта зафіксована як спеціалізована, фахова і взагалі знайшла місце в законодавчому полі. Звичайно, на виконання цього закону Міністерство культури мало розробити низку правових і рекомендаційних документів, і ми 2 роки цим займаємося дуже наполегливо і з залученням експертного середовища. Я не буду зараз говорити про всі етапи і механізми, які створювало коло експертне, яке займалося і цими питаннями. Це були і анкетування, і опитування чи потрібні зміни в мистецькій освіті, якщо так – які зміни. Тобто приблизно десь півроку такі консультації тривали, після чого почалося вже напрацювання певних документів.

Що ми маємо сьогодні? Ми маємо затверджену концепцію сучасної мистецької школи, яка іде абсолютно у фарватері освітньої реформи, яка запропонована Міністерством освіти і науки і підтримана Верховною Радою. Ми маємо положення про мистецьку школу, ми маємо затверджене положення про атестацію педагогічних працівників закладів, установ освіти, сфери культури. Воно чинне, але буде введено в дію з серпня, було введено в дію з серпня 2018 року.

І наразі, якщо говорити про початкову освіту, такі три документи важливі, які ми маємо, один з яких вже розроблений, затверджений, а два ще розробити маємо, це типові освітні програми підрівнів початкової мистецької освіти. Що наразі відбувається? Звичайно, що будь-які зміни, вони мають своїх прихильників і своїх опонентів. Нам дуже пощастило, що прихильників набагато більше, але опоненти нам давно знайомі, це ті самі опоненти, які спочатку заперечували внесення взагалі, тобто ніякої мистецької освіти, як спеціалізованої і визначення мистецької школи, взагалі існування. Це їхні дефініції в нашому законодавстві.

Я можливо відразу пройдуся по тим спекулятивним моментам, про які говориться, щоб ми відразу ці питання обговорили.

Перше, що говориться, що скорочується час навчання в мистецьких школах, що він триватиме 4 роки. Це абсолютна неправда. Три підрівні, які

складають разом 11 або 12 років в залежності від того, в рамках кваліфікації як в загальноосвітньому процесі. І дійсно, перший підрівень – базовий, складає 4 роки, але це для діточок від 6 років. Потім починається середній рівень, який охоплює 5-6 років навчання, і поглиблений – 2 роки (це вже таке, знаєте, професійне).

Що ми маємо на сьогодні? Ми маємо дуже плачевну картину, я думаю, що всі тут присутні знають, що в мистецьких школах різного напрямку до, скажімо так, останніх років навчання доходить від 10 до 30 відсотків від загального контингенту учнів, які вступили до першого класу. Тобто надзвичайно низький рівень виконання нормативу, який до сьогоднішнього дня діяв, виконання навчальних планів, які є обов'язковими до виконання і які розроблялись виключно міністерством.

Сьогодні кожна школа мистецька має право або користуватись типовими освітніми програмами, які розробляє міністерство, а ми це розробляємо, тому що в нашому підпорядкуванні є державні спеціалізовані школи-інтернати, і ми це робимо, в першу чергу, для оцих спеціалізованих шкіл-інтернатів, а можуть розробляти свої освітні програми. Їх може бути і одна, і десять, і сто, в залежності від потреб учнів, батьків, педагогічного колективу, від спрямування школи, її автономія академічна, за якою вона має працювати.

Ці освітні програми не затверджуються Міністерством культури. В положенні чітко прописано, що вони розробляються школами, вони можуть бути затверджені органами управління: комунальними або місцевими в залежності від підпорядкування. Всі мистецькі школи, за виключенням шести спеціалізованих шкіл-інтернатів, які в нашому підпорядкуванні, знаходяться на місцевому бюджеті, фінансуються з бюджету органами управління.

Це перший підрівень – 4 роки, який типова освітня програма вже розроблена в міністерстві. Зараз, в червні, ми діємо відповідно до плану дій

уряду, пріоритетного плану дій уряду, де зафіксовані всі дати ключові, коли ми маємо подати, розробити, затвердити певний документ.

Якщо про базовий рівень, це вже зроблено, в червні ми маємо розробити і подати на обговорення середній підрівень типової освітньої програми для затвердження. Наприкінці року ми маємо подати освітню програму поглибленого рівня.

Але, знову ж таки, скажу, що освітні програми будь-яка школа в рамках своєї автономії затверджує педагогічною радою на свій розсуд і вже можуть заробити, і багато шкіл це вже зробили і працюють вже рік по цим новим програмам.

Що стосується варіативного й інваріативного складників в цих програмах. Що нібито варіативний складник може нехтуватися і на це не буде фінансування. Це абсолютно неправда, тому що відповідно до Закону про освіту, відповідно до Закону про позашкільну освіту інваріативність є основним ключовим показником всієї освітньої реформи, не тільки в галузі мистецьких шкіл. Й інваріативний показник, й інваріативний предмет як дисципліна мають бути обов'язковими. Тобто питання йде про те, що є обов'язкові предмети і є варіативні. Кожна школа обирає ці варіативності в залежності від бажань учнів, батьків, їх представників, можливостей школи. Але фінансування виділяється на всі послуги, які надає школа, а не варіативний або інваріативний складник.

Наразі, якщо брати навчальні плани, які діяли до сьогоднішнього дня, в них сказано, що варіативна складова може бути, просто вона не забезпечується школами, тому що по нашим даним, які ми збирали з усіх областей, наразі стовідсоткового виконання навчальних планів всього-всього періоду, який існував, забезпечують 14,5 відсотка від всіх шкіл, які існують в Україні. 14! Всі інші не виконують ці нормативи. По різних причинах. Десь це кадровий голод, десь нема учнів, десь нема фінансування – ну, дуже різні. Десь просто не можуть якісно викладати. Ну, тобто в кожній окремій школі,

в кожному окремому регіоні окрема ситуація. Найвищий показник виконання таких планів, ну, це і не дивно, в мегаполісах, в великих містах: Львів, Одеса, Харків, Київ. Ну, це зрозуміло – більше можливостей.

Що стосується навантаження на учня і навантаження на викладача. Якщо говорити про ті години і навантаження, знову ж таки, бачимо концепцію положення про мистецьку школу. Директор своїм рішенням, директор мистецької школи, розподіляє навантаження серед викладачів. 18 годин – це те навантаження, яке має бути на тиждень. Як далі? Це вже автономія і справа кожної окремо школи.

Якщо говорити про ті стандарти, ну, навіть не стандарти, а ті критерії, які ми заклали в своїх типових освітніх програмах, ми брали мінімальні показники. Чому? Тому що нижче цих показників спускатися не можна, а вище можна. Можна. І навіть це вітається. Просто ми розуміємо, що різні школи. І якщо зараз виконання 14, ми не можемо поставити або залишити таке саме, бо це буде фікція, це відразу документ, який не є життєздатним, бо він вже фіксує речі, які не можуть бути з об'єктивних причин виконані або виконуватись.

Потім, що стосується підвищення оплати за навчання і всі, пов'язані з цим питанням. Ну, абсолютний фейк.

ПОДОЛЯК І.І. ...про міфи.

ФОМЕНКО С.В. Про міфи, да. Кожна школа встановлює платні послуги, які вона надає, і скорочення педагогів або підняття якихось плат, ну, цього не фіксує і не показує жодний документ, який випущений Міністерством культури, і цього ніде немає. Тому як це спростовувати, я не знаю, тому що цього не існує в природі.

Потім ще така додаткова можливість. Ну, звичайно, поглиблений підрівень не може...

От зараз у Верховній Раді, дуже всім дякую, хто голосував, перше читання - Закон про фахову передвищу освіту. Зараз готується до другого читання. Ми долучалися дуже активно Міністерством культури, важлива річ. У жодному випадку цей поглиблений рівень не може дублювати фахову передвищу освіту. Це різні речі. Тобто оце побоювання, воно просто, можливо, що десь "витає в повітрі", тому що немає цього закону, але, звичайно, це дублювання заборонене, про що чітко вказано в положенні про мистецьку школу.

І є така ще додаткова можливість для так званого раннього розвитку, тобто для тих потреб, якщо є бажання (до 6 років) брати ці послуги, будь ласка, кожна школа на свій розсуд. Бо деякі з директорів шкіл кажуть: "От пізно в 6 років іти. Треба з 3-х там щось робити". Ну різні галузі. Будь ласка, це не заборонено. Якщо є попит, батьки хочуть, діти можуть. Педагоги можуть забезпечити, можна освітні програми на це орієнтувати. Так само як і концепція "Навчання упродовж життя" для батьків, для дорослих. Я сама стикалася з цим питанням, що якщо дитина вже переросла якийсь вік, вона не може прийти і почати навчання в школі мистецькій. Можна розробляти освітні програми, які на різний вік розраховані.

ПОДОЛЯК І.І. Тобто в 12 років я прийшла в мистецьку школу і кажу: "Я хочу навчитися грати на арфі там чи на гітарі". І мені кажуть: "Ви можете йти в перший клас".

ФОМЕНКО С.В. Дуже багато випадків, і нам ці директори, які вже потроху освітні програми починають впроваджувати, вони говорять, от, наприклад, батьки, які приводять дітей, вони дуже часто або самі починають хотіти теж іти. От поки дитина там, умовно кажучи, на роялі, мама теж хоче щось там...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну як Ірина Ігорівна у свої 12 років.

ФОМЕНКО С.В. Або там, наприклад, привели маленьку дитину, а старший брат чи сестра, які вже поза цими віковими межами, теж, можливо... Тобто це насправді така диференціація і розмаїття тих послуг, які й маємо ми надати. Це щодо такого показника.

Ще один такий розповсюджений міф, це те, що стосується атестації педагогічних працівників. Це трішки інша історія ніж сама початкова...

ПОДОЛЯК І.І. Чому люди бунтують? Про це теж треба сказати.

ФОМЕНКО С.В. Я думаю, що дуже часто питання атестації, воно переводиться якимось чином, починає корелюватися з питаннями початкової освіти, і якось все...

ПОДОЛЯК І.І. Ну навмисно це робиться.

ФОМЕНКО С.В. Так. Буду відразу відвертою. Зараз єдиний вимірюваний критерій, за яким проводиться оцінка педагогічних кадрів, це участь учнів того чи іншого викладача у конкурсах. Рівень проведення цих конкурсів дуже різниться. І хто більше принесе, хто щось брав малював, це і є єдиний вимірюваний показник. Ми вважаємо, що це дуже неправильно, що показники мають бути більше вимірювані ніж один. І звичайно, є опір людей, які є засновниками тих чи інших конкурсів і багато років надавали платні ці послуги з проведення конкурсів і мали на цьому свій такий бізнес. І зараз ми його ламаємо. Звичайно, не всім це подобається.

Потім що ми ще ламаємо? Три рівні, алгоритми атестації, де найвищий рівень - це в Міністерстві культури. Я там була головою атестаційної комісії. Ну вибачте, все-таки орган політичний, так, не може, я вважаю...

ПОДОЛЯК І.І. Атестувати вчителя музичної школи...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Вчителя в Херсоні, так.

(Загальна дискусія)

ФОМЕНКО С.В. І тому зараз ми пропонуємо дворівневий алгоритм. Якщо це школи комунальні, місцеві, то це перший рівень і другий орган управління. Якщо це школи нашого підпорядкування, то звичайно це рівень школи, де, звичайно...

ПОДОЛЯК І.І. Але Міністерство культури ви все-таки відкиньте, нехай "Глієра" їх атестовує.

ФОМЕНКО С.В.. А "Глієра" якраз місцевих...

ПОДОЛЯК І.І. А! Тобто це неприродно, коли політичний орган проводить атестацію вчителів. Думайте ще.

ФОМЕНКО С.В. Це ще треба... Це тільки початок. Оце положення про атестацію, насправді воно проходило безліч обговорень, експертних, не дуже експертних, різних, противниками, союзниками, профспілками. Так, а що ж, а як подати документ без профспілок. Так, півроку існував.

Що стосується заповнення документів. Ми навіть розробили, я про це говорила, для атестації шаблони документів для того, щоб педагоги могли... Але я все ж таки дуже просила б не корелювати ці 2 питання, тому що це різні питання. І говорити, що ми вбиваємо вокал, тому що в нас атестація, це якось дуже... Чи буде скорочення, якщо директор школи або орган його

управління прийме рішення про скорочення, то це буде їх рішення, а не Міністерства культури чи конкретно кожної людини. Яюсь так. Я готова... Я думаю, що ми тут трошки роздали маленьке резюме...

Також те, що стосується терміну атестації, що ми його скоротили з 9 до 3 місяців, а також надали можливість подавати документи в електронному вигляді, а не лише в паперовому. Тобто якісь такі речі з мого боку... Для людей.

ПОДОЛЯК І.І. У мене одне запитання. Ви вже все чи ще щось є?

ФОМЕНКО С.В. Я не знаю, можу ще говорити, або відповідати на питання.

ПОДОЛЯК І.І. Я питання маю, бо так само "весь комп'ютер у сльозах", тече вже на клавіатуру прямо.

Щодо вокалу. Можуть мистецькі школи надавати послуги з навчань вокалу?

ФОМЕНКО С.В. Звичайно, можуть!

ПОДОЛЯК І.І. Оце ж по вокалу, що неможна бути дітей брати. Проясніть, будь ласка, цю ситуацію.

КОЛОС Т.М. Можна я поясню? Дуже дякую.

Я ... *(нерозбірливо)* мистецької освіти.

Дивіться, по-перше, цей процес з освітніми програмами починався ще у липні минулого року. Ми провели тренінг і визначили 29 шкіл за бажанням, хто захотів піти в пілотний проект, коли ще стандартів не було, а вони ще не розробили програму. Тобто це ще одне спростування.

По-друге. Вони всі зараз посилаються, ті, що зараз сльози ллють, на те, що є презентація на сайті міністерства, де написано, що сольний спів не передбачено. Насправді і театральний. Це дві у нас проблеми. Насправді там чітко написано: не передбачено стандартом на елементарному ...

Ось Олександр Йосипович як композитор, який працює так само для вокалістів...

ПОДОЛЯК І.І. З першого по п'ятий клас...

КОЛОС Т.М. Почекайте! Тобто з шести до дев'яти років. Увага! Не навчання не передбачено, а освітнє ... (*не чути*), тобто стандарту не передбачено. Що це таке? Це означає, що ми не можемо на 9 років визначити ті виключні компетентності, які дитина може здобути на своєму підрівні. Чому?

ПОДОЛЯК І.І. Зрозуміло.

КОЛОС Т.М. Ні, це важливо озвучити, бо люди не розуміють.

Тому що вокал ... (*не чути*). В когось мутація починається раніше, в когось пізніше, в хлопчиків так, в дівчаток інакше. Як можна визначити стандарт, що от від шести до дев'яти років ти маєш оцьому відповідати?

ПОДОЛЯК І.І. З шести до дев'яти можна, а от з дев'яти і далі.

ЗЛОТНИК О.Й. З 9-и до 14-и – в дівчаток раніше...

КОЛОС О.Й. Ми розробляємо програму, яка ніби як на базовому підрівні, але ми там не обмежуємо вікового входження. Тобто це п'ятирічна програма. Базова буде п'ятирічна, плюс два роки. Тобто гіпотетично вона

може бути 7 років. Тобто це програма, де не буде визначено, так само й для театралів, до речі, де не буде визначено вік вступу, а буде визначено просто кінцевий результат. І тоді кожна дитина, приходячи в школу в своєму віці, вона буде досягати на певному рівні цього результату. Тобто вокальні відділення будуть і вокальні програми будуть, просто вони будуть трішки інакшими. І тому ми їх не робили на елементарний підрівень.

Я ще хотіла сказати з приводу поглибленого. Я знаю, що Олександр Йосипович як представник "вишу", який має і коледж у своїй структурі, і школу, переживають музичні коледжі за те, що поглиблений рівень, те, що казала Світлана Валеріївна, переб'є їм абітурієнтів, насправді це не так. Чому ми зробили поглиблений рівень? Ми його зробили для тих напрямків мистецтва, які або недостатньо, або не забезпечені на рівні коледжів. Наприклад, у нас художніх коледжів всього 5 по Україні чи скільки?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. ...один напрямок, художній напрямок.

КОЛОС Т.М. ... по талі, мультимедіа, анімація, тобто все, що пов'язано з новими дедлайн. Це тоді, коли...

ПОДОЛЯК І.І. ...фортепіано, на скрипці, на баяні і на акордеоні.

КОЛОС Т.М. Ні, це тоді, коли діти зразу з загальноосвітньої школи можуть вступати за творчим конкурсом. В Карпенка-Карого вам не треба обов'язково отримати коледж для того, щоби вступити. От для цих дітей це і повинно бути.

І ще одна дуже важлива деталь. Всі освітні програми є типові, які ми розробляємо, вони адаптовані до інклюзивного навчання.

ПОДОЛЯК І.І. Це зрозуміло.

КОЛОС Т.М. Тобто вони можуть використовуватися. У нас півтори тисячі дітей сьогодні в школах вчаться в інклюзивних класах. Ми для них концепцію будемо затверджувати в кінці року. Тобто ця ще робота продовжується.

ПОДОЛЯК І.І. Якщо дозволите.

ПОДОЛЯК І.І. Так.

ПОДОЛЯК І.І. Ви знаєте це, напевно, що я цілу реформу мистецької освіти, яку почало Міністерство культури разом з Міністерством освіти, я особисто як депутат Верховної Ради, Микола, пан Єленський, але я за себе зараз хочу сказати...

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Скажіть і за пана Єленського.

ПОДОЛЯК І.І. І за Єленського, добре. Микола сам за себе скаже, бо я не маю делегованих повноважень. Я її підтримую і я розумію її філософію, і я розумію її передумови, і я розумію мету. Я вчергове, вчергове мушу звернутися навіть не до вас, а до першого заступника міністра культури і до заступника міністра культури, і засвідчити під кінець нашої каденції теперішньої, я сподіваюся, майбутня теж буде, про недопустимий, катастрофічний стан комунікаційної стратегії Міністерства культури.

Я вважаю це ганьбою і я вважаю, що очільнику Міністерства культури включно з державним секретарем треба, висловлюючись метафорично, застрелитись з такою стратегією комунікаційною, яка є в Міністерстві культури.

Я ще хочу запитати. Це до комунікаційної стратегії належить, так? Де представники цих 29 мистецьких шкіл, коли зараз йде атака на цю реформу? Це точно така сама ситуація, як ситуація з реформою в медицині. Почався тільки перший етап. В медицині стосується тільки першої ланки. І говорити, що в клініках і на другому, третьому рівні, ця реформа ще навіть не почалася, а руйнують і атакують реформу, використовуючи недостовірну... І то у Міністерства охорони здоров'я комунікація ого-го! Так? Тому в цій реформі є вже мільйони, мільйони прихильників по Україні.

Я розумію, що ні пані Світлана, ні Юрій, ні Тетяна, яка об'їздила, тому що я бачила, я слідувала за цим, ви їздили по Україні, просто говорили з людьми, може, вони були в кожній мистецькій школі, а, може, вони були в кожному районному центрі. Але комунікація є ганебна. Я не знаю, я буду просити якимось, Миколо, може ми якимось допоможемо з проривом інформаційним на телеканалах яких-небудь.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Звичайно, програємо вибори, виграє у вас Фаріон.

ПОДОЛЯК І.І. Перестаньте, ніхто нікуди не виграє.

Я вас просто прошу, тому що нормальна реформа, все має пояснення. Це так само було із Законом про мову. В місяць було 169 мільйонів. Це нормально. Насправді це все можна структурувати. Варіюйте людей. Я не знаю, треба допомогти, якщо треба, то подзвонити і попросити когось, вклонитись. Ткаченку подзвоните і попросите, щоб зробили це?

Бо куди не підеш, знову та сама стара гвардія. Дивіться, Капліна накачали, йому ж байдуже про що кричати. Пробачте, це мій колега і тому я маю право так сказати. Йому байдуже про що кричати, розумієте. Таке не може бути. Вже з трибуни Верховної Ради він вчора апелює до нашого

колеги і вашого спільного колеги Співаковського: я вимагаю, я сподіваюсь, що ви підтримаєте скасування цієї реформи. І Співаковський бідний сидить.

Послухайте, так ми слона не продамо. Людей вводять в оману, збирають якісь підписи незрозумілі. В людей істерика, люди не знають, тобто з комунікацією треба щось робити. Люди добрі, робити треба не на другий тиждень, коли ви підете на Суспільний мовник. Тетяна нехай ходить. Просто дзвоніть до засобів масової інформації і просіться. Чому ви не робите? Я вас не чую. Як я вас не чую як людина зацікавлена, як Микола вас не чує, як Єленський вас не чує. Ми чуємо тільки скандали, а вас не чути за цими скандалами безпідставними.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я от вчора був в пана Злотника в Академії Глієра, яка має і музичну школу, і академію, і все на світі.

Будь ласка.

ЗЛОТНИК О.Й. Ви знаєте, що музична освіта, мистецька взагалі-то освіта України в пострадянському просторі була найкраща в світі, і вона зараз нею і залишається. Якщо поррахувати, скільки ми дали видатних музикантів, скрипалів, піаністів і так далі, то....

Я нещодавно спілкувався з професором з Німеччини, її чоловік скрипаль. Я з ними розговорився. вони викладають в академії. Вони сказали, що щось подібне, що ви там почали робити, почали робити в Німеччині. Залишилось декілька музичних шкіл в східній Німеччині, тому що це був радянський простір. Каже, що у мене в академії є багато безкоштовне навчання в Німеччині. В мене один німець займається в класі. Все. Немає учнів. Є китайці, є росіяни, українці, з усього світу, німців немає. Знищена оця початкова і середня освіта. Розумієте, коли є золоте січення, то не треба шукати щось інше. У нас чітко вибудована. Так, треба шукати можливість: комп'ютери, нова техніка, сучасні технології – оце все, але це економіка. Я

приїжджаю в Польщу чи в Німеччину, і я бачу, на якому рівні там вся ця структура, але вона з колосальною повагою ставляться до нашої системи.

Якщо ми вже вибудували за 151 рік, що початкова школа, дітки експериментальні, можна з 2,5 року вчити, можна, у них свої дуже цікаві, наприклад, хор от з таких дітей: 2,5, 3, 4, 5 стоять, за ними – батьки. Такий хор стоїть, і вони співають, діти, гордість батьків – це так дуже цікаво, це дуже весело.

Далі це рухається, піде до школи, потім – коледж, потім – інститут, бакалавр. Скажіть, будь ласка, якими кадрами ви наповните 10, 11, 12 класи в школах? Там вже дуже складні предмети. Звідки ви їх будете брати? Це зовсім інше. Значить, не треба коледжу.

Вся річ у тім, що музичні школи сьогодні – це наша кров. Це кров консерваторії, академії. Якщо воно впаде, експерименти, ви знаєте, можуть дати щось, дай Бог, щоб дали, а можуть не дати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну, ніхто ж не хоче, щоб вони впали, якщо говорити конкретно.

ПОДОЛЯК І.І. Я б хотіла додати просто до того, що ви говорите. По-перше, ця реформа стосується не професійної, а мистецької освіти. Вона стосується лише дітей.

Друге. Наскільки я зрозуміла, я думаю, що я зрозуміла правильно, то 9-й, 10-й клас, оця програма для найкваліфікованіших, вона, власне, стандарти цієї програми, тобто ці реперні точки цієї програми, розробляються навмисно так, щоб вони не дублювалися (я правильно зрозуміла чи ні?) в подальшій освіті. Я вам можу навести той приклад, який моєму примітивному розуму, у стані я досягнути. Наприклад, у 2-у класі вчать Шевченка "Садок вишневий коло хати", а в 11-у класі вчать щоденники, або "Сон" або "Кавказ". Тобто це ж правильна алегорія у мене, розумієте. І я так

само розумію принципи цієї реформи, власне, непрофесійної, яка пропонує, щоб не дублювалося, але щоб вести дітей до того, коли вони підуть до вас чи ще до когось іншого у коледж, щоб у них була база. А крім... *(Шум у залі)*
Ну, вам же ж кажуть, щоб воно не дублювалося, ну, нам це сказали, я це почула.

ЗЛОТНИК О.Й. Така величезна кількість!

ПОДОЛЯК І.І. А ким наповнювати? Консерваторій ціла купа в Україні!
У нас викладачів гармонії отак-о!

ЗЛОТНИК О.Й. У мене до сих пір конкурс великий. До сих пір.

ПОДОЛЯК І.І. Найкращих берете?

ЗЛОТНИК О.Й. Розумієте? Я згоден з вами. Але якщо ми говоримо про майбутнє, то світ уже давним-давно визнав, що всі ці технічні професії, економічні і так далі - це все будуть робити роботи. А от творчі професії - це майбутнє.

ПОДОЛЯК І.І. Абсолютно. Ми не заперечуємо цього.

ЗЛОТНИК О.Й. У них зовсім по-іншому починає працювати...

ФОМЕНКО С.В. Це те, за що ми боремося. Саме креативність і творчість нас відрізняє від машин.

(Загальна дискусія)

ЗЛОТНИК О.Й. Повинна бути чітка програма: в першому класі - "бірюльки", в другому - сонатинки, потім - сонати - і пішло... І повинна бути основа. Розумієте, коли я оте побачив - "Несе Галя воду", всім стало... Послухайте, ну я скажу...

(Загальна дискусія)

ЗЛОТНИК О.Й. ... несе "Галя воду", коли, скажемо, хочуть дуже, то... Але це тріо Мареничів. І не було б тріо, ця пісня народна, її ніхто не знав би, але коли я з ними її зробив, то всі дізналися, тому що я з ними працював, маючи дві вищі *(нерозб.)* освіти. Ви розумієте, як це робилося. Це не випадково все з'являється. Треба якісь фундаментальні основи. Розумієте?

ПОДОЛЯК І.І. Ну так і про це ця реформа.

ЗЛОТНИК О.Й. І ми не повинні ламати те, що є збудоване. А у нас збудоване найкраще...

ФОМЕНКО С.В. Там немає що ламати.

ПОДОЛЯК І.І. Пробачте. В мене ще тільки одне запитання до вас.

ЗЛОТНИК О.Й. Я боюсь вас.

ПОДОЛЯК І.І. Ви не бійтеся. Ви не бійтеся. По-перше, наскільки я розумію, ця реформа, власне, не ламає. Вона створює додаткові можливості - раз. І вона не створює жорстких рамок. А вона дає, я тільки закінчу речення, вона дає можливість професіоналам найвищого в світі рівня, які зробили

українську мистецьку освіту найкращою освітою в світі, як ви сказали, так, вона дає... Я, правда, не знаю, де воно і ким воно визнано, але я приймаю це, я приймаю це як даність. Так? Вона дає можливість тим вчителям і педагогам, які, власне, це "золото нації" виховують, бути вільнішими. Їм дає - не чиновникам Мінкульту. Але оскільки ці люди, ці педагоги, які виховують це "золото нації", вони часто (так само, як і багато хто з нас, і навіть багато хто з тут присутніх), вони не читають 70 сторінок закону, вони не читають 70 сторінок постанови Кабміну. Вони не читають! Їм просто сказали, що це руйнує стару систему, і вони впадають в паніку і в ступор. Розумієте? Вони самі не будуть розробляти, тому їм міністерство каже: "От нате". Ті, хто вміють, знають, хочуть, а таких є приблизно 14 відсотків, ми почули, шкіл, вони будуть самі розробляти і програми відповідно до стандартів, і індивідуальні, і поглиблені, і понижені. А для тих 90 відсотків чи 85-и, хто не вміє, не знає, не хоче, а ходить на роботу і клепає там дітей, то Міністерство культури їм каже: "Ось вам типові положення. Ви можете їх використовувати, якщо ви не в стані написати свої, ви можете взяти... Ви можете міняти там речі. Але ось вам структура, будь ласка, беріть і користуйтеся". Ось про що ця реформа.

(Загальна дискусія)

ПОДОЛЯК І.І. Ви по суті скажіть.

КОЛОС Т.М. Я вам поясню по суті. Справа в тому, що 85,5 відсотка не виконують плани. З них половина має сьогодні ... *(нерозбірливо)*

ЗЛОТНИК О.Й. Це неправильно.

ПОДОЛЯК І.І. Це неправильно, але це правда.

КОЛОС Т.М. Я вам хочу сказати, чому. Тому що у людей є навіть не тих 5 мінімальних, які закладаємо ми, є 4 години на тиждень і не на перший рік навчання, а на всі 8. Тому перед нами як перед державним органом, центральним органом виконавчої влади, стоїть дилема: встановити той сьогоднішній показник, який буде завищений і по результатам аудиту якого ці школи позакривають, тому що вони не дають результату.

ПОДОЛЯК І.І. Не відповідають стандартам.

КОЛОС Т.М. Так, вони не відповідають стандартам.

Чи ми даємо їм можливість виконати цей стандарт, при тому не забираємо можливість отих шкіл, які можуть більше зробити своє, щоб їх врятувати. Ми пішли оцим шляхом...

ПОДОЛЯК І.І. Ви незрозуміло пояснюєте. Ситуація така: вони вказали мінімум, нижче якого не можна.

ЗЛОТНИК О.Й. Так. І там є одна година. А це не може бути. Розумієте, музика...

ПОДОЛЯК І.І. Але зараз є скільки годин? 2 години. Але 80 відсотків цього не виконують. Виконують лише 14 відсотків.

Ще раз кажу, тому там написано: нижче цього мінімуму неможна. А вище, як ви можете, як ви вмієте, як ви знаєте, будь ласка.

ЗЛОТНИК О.Й. А зарплати? Якщо викладач буле 3 рази на тиждень викладати фах, а в нього норма.

ПОДОЛЯК І.І. В нього не норма, в нього нижня межа.

КОЛОС Т.М. Мінімальне навантаження на учня і навантаження педагогічне – це дві різні речі. Він формує навчальне навантаження, до речі, це непопулярні інструменти, тому що друга може даватися на інші документи. Може даватися тому самому викладачу з фаху на читання нот з листа, може даватися тому ж викладачу з фаху за ансамбль – там дуже багато варіантів. Просто якщо ми зафіксуємо так як є сьогодні, то цих варіантів не буде, сьогодні ми їх рятуємо в їхній варіативності, вони можуть в межах свого фінансування дати повний спектр освітньої послуги. І все.

ЗЛОТНИК О.Й. Так, я розумію. Єдине, що зараз от вступні іспити у нас. І ми не знаємо, чим це все закінчиться. Я щойно з ... *(нерозбірливо)* розмовляв, не знаємо, тому що ми отримаємо... Те, що робить Міносвіти – це просто дурня повна. І ми не знаємо, кого ми набираємо, тому що ... *(нерозбірливо)* два трубачі такі чудові, але у них мінімальний ЗНО. І щоб ми не робили, які б оцінки їм не ставили, вони не ..., а вони от такі музиканти.

Зараз ми приймаємо, люди здають іспити, а потім приносять ЗНО. І якась, мабуть, сіра людина, яка зовсім буде поганим музикантом, ЗНО високі – вона вступає. Талановитий музикант не вступає.

ПОДОЛЯК І.І. А чому Міністерство культури на етапі підготовки Закону про освіту, так би мовити, не, не...

ЗЛОТНИК О.Й. Ми про це кричали!

ПОДОЛЯК І.І. ні, я не про вас.

ЗЛОТНИК О.Й. Там Шаров такий в Міносвіти, який просто на голову не...

ПОДОЛЯК І.І. Я не про вас, я про Міністерство культури. Чому Міністерство культури в контексті підготовки Закону про освіту не сказало, що творчі спеціальності... *(Шум у залі)* Ні, так воно не сказало це, не зробило.

КОЛОС Т.М. Насправді, це ще історія 2014 року, коли був Закон про вищу освіту. І зараз ось робоча група закінчила роботу по внесенню змін до цього закону. Вони там вибили 60 відсотків уже творчого конкурсу, щоб в принципі перекрити.

ЗЛОТНИК О.Й. Ну це ми вибили, тому що ми вас просили, воювали і разом почали.

КОЛОС Т.М. Ми працюємо над цим постійно. Просто не все зразу вдається, так би мовити. Тому ми це тримаємо на контролі.

У нас інша історія – це обов'язкове ДПА у формі ЗНО з математики для мистецьких вишів. Сьогодні тільки що була нарада з коледжами, всі про це говорили. І наші 10-річки підкошує, тому що якщо дитина не складає ЗНО з математики, вона фактично отримує...

ПОДОЛЯК І.І. ...мінімальні бали йдуть.

КОЛОС Т.М. Ну все одно. Це прямо катастрофа наша, я вважаю.

Ми поки що на переговорах. Я думаю, що ми підготуємо вже за наслідками сьогодні "круглого столу" листа на МОН, але ми поки що в трансі.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, що ми можемо зробити? Ми можемо, якщо ви нам сформулюєте рекомендації, які ви вважаєте за потрібне і в принципі можете співпрацювати теж з паном Злотником і з іншими практиками, які безпосередньо цим займаються, то ми можемо від комітету направити таке в Міністерство освіти і на цьому наполягати.

ФОМЕНКО С.В. Зміни до Закону про вищу освіту.

ЗЛОТНИК О.Й. *(Без мікрофону)* Людина дійсно повинна мати освіту. Вона повинна принести ЗНО, без ЗНО не можна.

ПОДОЛЯК І.І. Ну ми розуміємо, що творча складова має бути привілюючою.

ЗЛОТНИК О.Й. Але ЗНО не впливає на суму балів іспиту. От і все.

ПОДОЛЯК І.І. Воно не може не впливати.

ЗЛОТНИК О.Й. Якщо немає в нього ЗНО, він не має права вступати. Значить, він малограмотний. ЗНО повинно бути. Мінімальне – 100, але повинно бути. А далі просто іде.

ПОДОЛЯК І.І. То я би вас просто дуже просила тут. Ми посиділи... *(Шум у залі)*. Я дуже прошу вас, пане Злотник, я вас дуже прошу якось відкоригувати свою якусь може там публічну позицію чи що, тому що це добра реформа є. Ну це добра реформа. І вона поступова... Бачите, щось вже розробили вони, частину, яка пов'язана з тими найменшими дітьми - 4 роки,

так? До липня чи до кінця червня? *(Шум у залі)* Це те, що стосується того, що вони їм віддають. Розумієте? *(Шум у залі)*

Потім вони розробляють наступні вже папери цим вчителям бідним нашим низькооплачуваним, так, в районах. Не всі київські такі, знаєте? А тут ще є районні центри і районні містечка. Щоб просто підтримати їх! Бо це чи не єдине нормальне, що є в Міністерстві культури за останні 5 з половиною років, це те, що почалася ця реформа. І це їм даються можливості. Там багато казочок.

ЗЛОТНИК О.Й. Добре. Якщо є вже скільки? 29 шкіл...

ПОДОЛЯК І.І. Ну де вони є? Чому вони не виходять і не скликають прес-конференцію?

(Загальна дискусія)

ФОМЕНКО С.В. Вони були... Показали тільки двох, які проти...

ПОДОЛЯК І.І. Де вони були?

(Шум у залі)

ФОМЕНКО С.В. На прес-конференції... Але їх не показали.

ПОДОЛЯК І.І. Миколо! Допомогти треба якось людям.

ФОМЕНКО С.В. Їх просто не показали.

ПОДОЛЯК І.І. Я не знаю, як їм допомогти.

(Загальна дискусія)

ЛЕСЮК Я.В. (?) Можна? Шановні панове! Мені здається, що тут має бути ще й *(нерозб.)* внутрішнє ... ті реформи, які є, що вони хороші, що вони все-таки направлені на.... Ми хочемо, щоб діти змалку вчилися в тому числі і в мистецьких школах і так далі... Але я розумію одне, що еліта - це є зовсім інше. І завжди тут буде між вами суперечка. Єдине, що ви маєте казати одне: превалювання має бути, бал по мистецькому предмету, а лише тоді ми будемо шукати... *(Шум у залі)* Пані Ірино, не заважайте.

ПОДОЛЯК І.І. Вибачте, будь ласка. Пробачте. Більше не буду.

ЛЕСЮК Я.В. Вибачаю. Так от. Тобто якщо він отримує дуже високий бал, тоді мають бути дуже максимально до нього, навіть загальні предмети, та сама математика має ліквідуватися з умовою, що його потім заставляють...

Дивіться, як було, наприклад, в Радянському Союзі. Що таке спорт? Ми збирали маси. Радянський Союз вигравав всюди за рахунок масовості. Багато тренерів, багато дітей. Насправді це не була ніяка масовість. Ніхто не поступав у школу.

Так ось, як насправді це відбувається? Люди вчаться в школах, спортивних школах, але як вони потім робляться чемпіонами? От в перших класах виловлюють отих талантів. Треба зрозуміти одне, що ніяка програма, яку робить Міністерство освіти, ні до чого не приведе, до такого високого рівня, що це є окремо тут, а окремо елітарні речі. Але питання в тому, що дитина, яка має великий талант, має з самого початку виловлюватись. ... *(Не чути)*

ЗЛОТНИК О.Й. Є коледж, куди хочуть вступити, щоб мати освіту. В нас конкурс доходить до 25 чоловік на місце, це у вокалістів.

ЛЕСЮК Я.В. Це теж несправедливо. З точки зору вас все добре. Але вчитель вчив-вчив дітей, а потім приїжджають і забирають.

(Загальна дискусія)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. ... і якщо є якісь пропозиції громадські, ми можемо висловити Міністерству освіти, вони є, ми готові це зробити, але фахово їх просто сформулюйте.

ЗЛОТНИК О.Й. Жоден не сказав, що це колосально.

ПОДОЛЯК І.І. Та вони не читали.

ЗЛОТНИК О.Й. То дайте нам.

ПОДОЛЯК І.І. Воно на сайті є. Ідіть до них і розкажіть. Це займе 40 хвилин вашого часу. Нехай Тетяна прийде до вас.

ЗЛОТНИК О.Й. Добре, я згоден. Приходьте, я зберу викладачів.

ПОДОЛЯК І.І. Домовляйтесь.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Добре. Дякую, колеги.

(Загальна дискусія)

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Проект постанови 9281.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так. Хто за?

ПОДОЛЯК І.І. 3 – за, 1 – утрималася. Підтримано.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Підтримано.